

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

SUMMARIA SOCIALIA

Välisajakirjades ilmunud sotsioloogia-, majandus- ja poliitikaalaste kirjutiste tutvustusi

2011 : 1

<http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

E-post: Mai.Voormann@nlib.ee

SISUKORD

VALIK ÜLEVAATEID VÄLISAJAKIRJANDUSES ILMUNUD ARTIKLITEST

LASTE JA EAKATE HOOLDUSEST EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIKIDES Saraceno, Chiara ; Keck, Wolfgang. Can we identify intergenerational policy regimes in Europe?	2
PALKADE JÄIKUSEST EUROOPA RIIKIDE ETTEVÕTETES Babecký, Jan ; Du Caju, Philip ; Kosma, Theodora ; Lawless, Martina ; Messina, Julián ; Rööm, Tairi. Downward nominal and real wage rigidity: survey evidence from European firms.....	3
NAISTE ESINDATUSEST PARLAMENTIDES Thames, Frank C. ; Williams, Margaret S. Incentives for personal votes and women's representation in legislatures.....	4

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT.....	6
POLIITILISED PROTSESSID.....	6
MAAILMAPOLIITIKA.....	8
KAITSE- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA.....	10
VENEMAA.....	10
MAJANDUSPOLIITIKA.....	11
RAHVASTIKUPOLIITIKA.....	14
RAHVUSPOLIITIKA.....	15
HARIDUSPOLIITIKA.....	15
SOTSIAALPOLIITIKA.....	15
SOTSIAALNE STRUKTUUR.....	16
TÖÖTURUPOLIITIKA.....	17
SOO-UURINGUD.....	17
AJAKIRJANDUS.....	19

LASTE JA EAKATE HOOLDUSEST EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIKIDES

Saraceno, Chiara ; Keck, Wolfgang. Can we identify intergenerational policy regimes in Europe? // European Societies. Vol. 12 (2010), no. 5, p. 675-696.

Artikkel otsib vastust küsimusele, kuidas sotsiaalpoliitika ja tsiviilõigus reguleerivad lastele ja eakatele suunatud avalikke teenuseid ja perekondlikku hooldust, samuti vastavaid finantskohustusi 27 Euroopa Liidu liikmesriigis (sh Eesti).

Autorid eristavad kolme tüüpi perekondlikkust: (1) vaikimisi eeldatud (või toetamata) perekondlikkus, kus puuduvad vastavad avalikud teenused ning ka perehoolduse finantstugi. See võib (aga võib ka mitte) olla määratud seadusega; (2) toetatud perekondlikkus, kus teatud pereliikmetele on ette nähtud perehoolduse finantstugi; (3) perekondlikkuse vähendamine, mis toob endaga kaasa perekohustuste ja perest sõltumise vähenemise ning avalike teenuste osakaalu suurenemise. Harva võib esineda ka neljas võimalus, mis pakub valiku toetatud perekondlikkuse ja perekondlikkuse vähendamise vahel.

Selgelt joonistub välja kolm riikide gruppi: esiteks perekondlikkust vähendav grupp, st lastehooldust pakutakse avalike teenustena. Siia kuuluvad Taani, Norra, Rootsi, Belgia ja Prantsusmaa. Kõigis neis riikides (v.a Belgia) pakutakse vanematele ka võimalust jääda umbes üheks aastaks lapsehoolduspuhkusele.

Teise grupi moodustavad Kesk- ja Ida-Euroopa riigid (Eesti, Tšehhi, Ungari, Leedu ja Bulgaaria) toetatud perekondlikkusega, neist kolmes esimesena mainitus on ka ELi pikim lapsehoolduspuhkus. Avalike teenustena pakutava lapsehoolduse osakaal on madal kuni mõõdukas.

Kolmandasse gruppi kuuluvad riigid, kus avalike teenustena pakutava lapsehoolduse osakaal on väike ning toetamata perekondlikkuse osakaal on suur, need on Kreeka, Portugal, Poola, Küpros ja Itaalia.

Austria, Saksamaa, Läti, Luksemburg, Slovakkia, Sloveenia ja Suurbritannia kuuluvad neljandasse gruppi, kus keskmisel tasemel kaetakse alla kolme-aastaste laste hooldus ning kus avalike teenustena pakutav lapsehooldus jääb samuti keskmisele tasemele. Finantstugi kahelapselisele perekonnale oli 2004. aastal suurim Luksemburgis, Ungaris ja Austrias, väikseim Poolas, Kreekas ja Hispaanias. Eesti oli siis 25 riigi seas 10. kohal. Eakate hoolduses paistavad koduhoolduse suure osakaaluga silma Taani ja Norra, kuid neis riikides on suhteliselt suur ka hoolekandeesutuste osakaal. Koduhoolduse osakaalu poolest järgnevad neile (kuigi pika vahemaaga) Holland, Rootsi, Soome jt, kuid ka Eesti, samas kui hoolekandeesutustes pakutavate teenuste osakaalult jääme 27 riigi seas tagant kuuendale kohale (meist tahapoole jäävad Rumeenia, Bulgaaria, Leedu, Kreeka ja Poola). Suurima osakaalu keskmisest netosissetulekust moodustab pension Taanis (55%), Belgias (44%) ning Portugalis, Austrias, Hollandis ja Rootsis (41%). Eestis on see 18% ning ainsana meist tahapoole jääval Saksamaal 17%.

Autorite järelduste kohaselt eksisteerivad riikidevahelised erinevused eakatele ja lastele pakutavates teenustes, kuid selgeid klastreid välja ei joonistu. Autorid märgivad, et lastetoetustes iseloomustab Eestit toetatud perekondlikkus, samas kui eakate teenustes

pigem toetamata perekondlikkus, st eakatega seotud kohustused jäetakse põhiliselt perele, pakkumata selleks ka piisavat rahalist tuge.

PALKADE JÄIKUSEST EUROOPA RIIKIDE ETTEVÕTETES

Babecký, Jan ; Du Caju, Philip ; Kosma, Theodora ; Lawless, Martina ; Messina, Julián ; Rööm, Tairi. Downward nominal and real wage rigidity: survey evidence from European firms // The Scandinavian Journal of Economics. Vol. 112 (2010), no. 4, p. 884-910.

Artikli autorid on Maailmapanga ja liikmesriikide keskpankade (sh Eesti) töötajad, kes analüüsivad faktoreid, mis on seotud nominaalse ja reaalse palga allapoole jäikusega. Aluseks 2007. aasta II poolest kuni 2008. aasta I kvartalini 15 ELi liikmesriigi ettevõtete kvalitatiivuuring, mis tehti palgadünaamika võrgustiku (Wage Dynamics Network) raames, uuringut spondeerisid ELi keskpankade konsortsium ja koordineeris Euroopa Keskpank.

Valimis oli ligikaudu 15 300 ettevõtet, kes esindavad u 47,5 miljonit töötajat.

Andmete põhjal saab määrata palkade külmutamise ulatust uuritud liikmesriikides.

Tulemustest järeldub, et palkade külmutamisest enam kasutati palkade indekseerimist (vastavalt 10% ja 17% ettevõtetest). Palkade külmutamine on sagedasem Tšehhis, Eestis ja Hollandis. Keskmisest vähem kasutatakse palkade külmutamist Itaalias, Sloveenias ja Hispaanias.

Indekseerimist kasutatakse enam Belgias ja Hispaanias, samas kui Eestis (ka Itaalias) kasutab vaid 5% ettevõtetest palkade indekseerimist.

Põhijäreldus on, et euroalasse mittekuuluvad liikmesriigid (artikli kirjutamise ajal ei kuulunud ka Eesti euroalasse) kasutavad enam palkade külmutamist. Palkade jäikuse esinemissagedus on riigiti erisugune, mis omakorda tuleneb erinevustest rahvuslikes tööturuinstitutsioonides. Institutsionaalse keskkonna mõju analüüsimiseks kasutatakse regressioonanalüüsi, mis koondab tähelepanu kahele aspektile: (1) kollektiivlääbirääkimised; (2) tööturu regulatsioonid.

Kollektiivlääbirääkimistega hõivatud töötajate osakaal on suurim euroala riikides (85%), euroalasse mittekuuluvate riikide keskmine oli 24%. Eestis on kollektiivlääbirääkimistega haaratud 9% töötajatest (mis on väikseim näitaja), samas kui nt Itaalias ja Hispaanias on 97%.

Eestis on vaid 12% ettevõtetest hõlmatud ametiühingute alaliitude lepingutega ning 10% ettevõtete kollektiivlepingutega. Sarnaselt Tšehhi, Prantsusmaa, Leedu, Poola ja Ungariga domineerivad Eestis ettevõttepõhised kollektiivlepingud, kuid neis riikides on antud näitaja Eestist tunduvalt suurem (Prantsusmaal on 59% ettevõtetest sõlmitud kollektiivlepingud, Tšehhis 51%).

Autorid jõuavad järeldusele, et institutsionaalsed erinevused mõjutavad palkade jäikust. Näiteks eksisteerib seos kollektiivlepingute sõlmimise kõrge taseme ja palkade jäikuse vahel – kõrge tase suurendab palkade jäikust. Palkade jäikust mõjutab seegi, kui raske/kerge on töötajat vallandada. Tähtajatud töölepingud avaldavad suuremat mõju palkade jäikusele, sest alaliste töötajate vallandamiskulud on ajutiste töötajate kuludest kõrgemad, Autorid jõuavad järeldusele, et palkade nominaalne jäikus on suurem

rangemate töötureregulatsioonidega riikides.

Palkade jäikusele avaldab mõju ka tööturu koosseis. Ettevõtted, kus kõrgeltkvalifitseeritud valgekraed moodustavad suure osa, esineb tõenäoliselt enam palkade allapoole jäikust, seda nii nominaalse kui ka reaalse palga puhul.

Kõrgeltkvalifitseeritud sinikraede ja madala kvalifikatsiooniga valgekraede puhul esineb palkade alanevat jäikust vähem. Sama kehtib ka siis, kui tööle võetakse üldiselt rohkem sinikraesid. Ilmneb ka seos kasutatava tehnoloogiaga: palkade nominaalne allapoole jäikus on omasem ettevõtetele, kus kasutatakse töömahukat tehnoloogiat ja sellele vastavat tööjõudu.

NAISTE ESINDATUSEST PARLAMENTIDES

Thames, Frank C. ; Williams, Margaret S. Incentives for personal votes and women's representation in legislatures // Comparative Political Studies. Vol. 43 (2010), no. 12, p. 1575-1600.

Artiklis käsitletakse naiste esindatust 57 riigi (sh Eesti) seadusandlikes kogudes aastatel 1980–2005, eri riikide puhul vaadeldakse eri ajavahemikke. Põhitähelepanu all on küsimus, missugust mõju avaldab valimissüsteem naiste esindatusele. Kui seni on olnud vaatluse all eelkõige valimispiirkondade suuruse ja valimissüsteemide seosed, siis selle artikli autorid käsitlevad ka teisi tegureid, mis võivad mõjutada naiste esindatust seadusandlikes kogudes (nt partei- või isikukesksete nimekirjade mõju).

Töö teoreetiliseks aluseks on põhiliselt John Carey ja Matthew Shugarti ning Joel Johnsoni ja Jessica Wallacki seisukohad. Andmete analüüsimisel kasutatakse Prais-Winsteni meetodit.

Autorid püstitasid järgmised hüpoteesid: (1) naiste esindatus seadusandjate seas on suurem selliste valimissüsteemide puhul, kus parteidel on suurem mõju; (2) naiste esindatus on suurem juhul, kui hääled on koondatud partei tasemele; (3) naiste esindatus on suurem juhul, kui hääletatakse parteide, mitte isikute poolt; (4) naiste esindatus on suurem kõikides parteikesksetes süsteemides.

Tulemused näitavad, et ehkki naiste esindatuseks seadusandlikes kogudes on astunud pikk samm, ilmnevad riigiti siiski suured erinevused. Andmete analüüsist selgub, et valimissüsteemidel on suur mõju naiste esindatusele seadusandlikes kogudes. Tulemused näitavad, et suuremad valimispiirkonnad tõstavad naiste esindatuse osakaalu. Samas tuleb arvesse võtta ka teisi tegureid, mis võivad suurendada (või vähendada) valimispiirkonna suuruse mõju. Olulist mõju avaldab asjaolu, kas tegemist on partei- või isikukesksete valimistega.

Autorid jõuavad järeldusele, et parteikeskne süsteem suurendab ja isikukeskne süsteem vähendab naiste osakaalu seadusandlikes kogudes. Seda põhjusel, et isikukesksete valimiste puhul tulevad enam kaalumisele poliitiku isikuomadused. Senised uuringud on aga näidanud, et meheliikke omadusi peetakse seadusandja puhul naiselikest vajalikemaks ning neid omadusi rõhutab tavaliselt ka meedia.

Kartes, et naiskandidaate väärtustatakse meeskandidaatidest erinevalt ning see võib mõjutada valimisedu, võivad parteid kõhelda naiste kinnitamisel valimisnimekirjadesse, eelkõige selle ülemisse tippu.

Tulemused näitavad samuti, et partei tugevam kontroll valimisnimekirjade koostamisel suurendab naiste võimalusi, ehkki sel juhul on tegemist siseparteilise demokraatia

vähene misega. Rohkem demokraatiat riigi tasandil võib tähendada vähem parteisisest demokraatiat.

Kui Eestis moodustasid naised aastatel 1999–2003 keskmiselt 18,3% seadusandjatest, siis Rootsis (1982–2002) oli see näitaja 36,7%, Taanis (1994–2005) 36,5%, Norras (1981–2005) 35,1% ja Soomes (1983–2003) 34,8%. Eestist kõrgem keskmine näitaja oli ka Argentiinas, Austraalias, Austrias, Bulgaarias, Costa Ricas, Hispaanias, Hollandis, Horvaatias, Islandil, Lõuna-Aafrikas, Namiibias, Šveitsis ja Uus-Meremaal.

Refereerinud Mai Vöormann

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT

Proksch, Sven-Oliver ; Slapin, Jonathan B. Parliamentary questions and oversight in the European Union // European Journal of Political Research. Vol. 50 (2011), no. 1, p. 53-79.

Artikli autorid väidavad, et Euroopa Parlament pakub opositsioonierakondadele võimalust teostada järelevalve funktsiooni kirjalike küsimuste esitamisega. Kasutades andmeid parlamendisaadikute küsimuste kohta (2004–2008), uurib artikkel, miks saadikud esitavad küsimusi kindlatele volinikele. Andmetest ilmneb, et suurema tõenäosusega esitavad volinikele küsimusi saadikud rahvuslikest opositsioonierakondadest. Kõige enam esitati küsimusi keskkonna, õigluse, vabaduse ja julgeoleku ning välissuhete kohta. Artiklis on andmed ka europarlamendi Eestist valitud saadikute kohta.

POLIITILISED PROTSESSID

Ansell, Ben ; Samuels, David. Inequality and democratization: a contractarian approach // Comparative Political Studies. Vol. 43 (2010), no. 12, p. 1543-1574.

Artikkel käsitleb majandusliku ebavõrdsuse ja demokraatia seoseid. Antakse põhjalik teoreetiline käsitlus (alustades Hobbes'ist, Locke'ist, James Millist). Autorite käsitluses ei ole režiimi muutus seotud autokraatliku eliidi hirmuga, et demokraatia ajal konfiskeerivad kesk- ja vaesemad klassid nende vara, vaid poliitilised muutused leiavad aset eliidisestest konfliktide tõttu. Vaatluse all on ka eri majandussektorid, näiteks eristatakse maa omamist/mitteomamist sissetulekute ebavõrdsusest.

Bremmer, Ian. Democracy in cyberspace // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 6, p. 86-92.

Artiklis analüüsitakse küberruumi ja poliitilise liberaliseerumise seoseid. Autori arvates käsitletakse neid seoseid teinekord liiga lihtsustatult, väites, et internet kui demokraatlik keskkond toob kaasa maailma demokratiseerumise. Kuigi internet võib aja jooksul murendada autoritaarset võimu, on selle mõju rahvusvahelisele poliitikale siiski raske ennustada.

Davenport, Tiffany C. Public accountability and political participation: effects of a face-to-face feedback intervention on voter turnout of public housing residents // Political Behavior. Vol. 32 (2010), no. 3, p. 337-368.

Artikkel käsitleb vaesemate linnaelanike valimisaktiivsusega seotud probleeme. Autor väidab, et just majanduslikult kehval järjel olevate inimeste valimisaktiivsus on madal (eelkõige kohalikel valimistel). See aga tähendab, et inimesed, kes kõige enam vajaksid kohaliku tasandi teenuseid, ei ole esindatud neid mõjutavas poliitilises otsustusprotsessis. Artiklis esitatakse eksperimendi tulemused, kus kasutati kahte valijate mobiliseerimise taktikat: tavaline levitamiskampaania ja näost-näkku suhtlemine. Eksperiment tugines isikustatud andmetele ja selle käigus saadi otsest tagasisidet. Selgus, et efektiivsemaks

neist kahest meetodist osutus näost-näku suhtlemine.

Hooghe, Marc ; Vissers, Sara ; Stolle, Dietlind ; Mahéo, Valérie-Anne. The potential of internet mobilization: an experimental study on the effect of internet and face-to-face mobilization efforts // Political Communication. Vol. 27 (2010), no. 4, p. 406-431. Artiklis püütakse leida vastust küsimusele, kas interneti kasutamine valijate kaasamiseks on niisama efektiivne kui näost-näku suhtlemine. Eksperiment korraldati Belgia ja Kanada üliõpilastega. Põhijäreldus on, et interneti-põhine tegutsemine on niisama efektiivne kui valijate mobiliseerimine näost-näku suhtlemisel. Internet on hea viis teadmiste edasiandmiseks ja küsimuste tõstatamiseks, kuid kumbki viis ei toonud tegelikult kaasa olulisi muutusi valijakäitumises.

Kisby, Ben. The big society: power to the people? // The Political Quarterly. Vol. 81 (2010), no. 4, p. 484-491.

Artiklis käsitletakse Suurbritannia peaministri David Cameroni algatatud nn suure ühiskonna kava, mis näeb ette ühiskonnaliikmete koosluste rolli suurendamist parkide, postkontorite, raamatukogude ja kohaliku transpordi korraldamisel ning haldamisel, samuti elamumajanduse arendamisel. Cameroni algatust hinnatakse erinevalt, see on (1) kui suhtekorralduse trikk; (2) kui võimalus vähendada riigi kulutusi; (3) kui peaministri kindel tegevuskava. Autori arvates on siiski tegemist puhta fantaasiaga. On ohtlik, kui riik veeretab avalike teenuste pakkumise iseendalt vabatahtlikele ja heategevusele. Paljuski just riigi tegevuse/tegevusetuse tõttu satuti raskesse majanduslikku seisuga ning riigil tuleb ka olukord lahendada.

Pedersen, Helene Helboe. How intra-party power relations affect the coalition behaviour of political parties // Party Politics. Vol. 16 (2010), no. 6, p. 737-754. Artikkel vaeb partei sisepoliitika mõju poliitiliste parteide käitumisele koalitsioonis, aluseks 11 Taani partei andmed aastatest 1953–2004. Analüüs näitas, et need erakonnad, mis on lähemal valitsusele ja kus domineerival positsioonil on partei parlamendisadikud, seovad end koalitsioonides seadusandlikult tugevamalt, vastandina parteidele, kus domineerivad erakonna organisatsioonid. Autor teeb järelduse, et parteide tegelik mõju otsustusprotsessile parlamendis on määratud erakonna sisemise võimuga.

Pettai, Vello. Estonia // European Journal of Political Research. Vol. 49 (2010), no. 7-8, p. 955-963.

Ajakirja number võtab kokku Euroopa ja mõningate maailma riikide (nt Austraalia, Ameerika Ühendriigid, Jaapan jt) 2009. aasta poliitikasündmused. Eesti sisepoliitilistest sündmustest märgib Vello Pettai Sotsiaaldemokraatliku Erakonna lahkumist valitsusest, Euroopa Parlamendi valimisi (eelkõige Indrek Tarandi edu), kohalike omavalitsuste valimisi (eelkõige Kesk- ja Reformierakonna vastasseisu Tallinnas ning Keskerakonna võitu pealinnas), samuti Rahvaliidu allakäiku.

Ryner, Magnus. An obituary for the third way: the financial crisis and social democracy in Europe // The Political Quarterly. Vol. 81 (2010), no. 4, p. 554-563. Artiklis püütakse leida vastust küsimusele, kas majanduskriis pakub võimalusi sotsiaaldemokraatia taassünniks Euroopas. Sotsiaaldemokraatia lüüasaamist näitasid

selgelt 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimised. Allakäigu, nagu ka uuestisünni põhjused on aga pikaajalised ja põhiliselt ideoloogilised, samuti on sotsiaaldemokraatia tugevasti ja sügavalt seotud kriisis oleva süsteemiga ning see positsioon ei anna võimalust pakkuda alternatiive. Autor kritiseerib Anthony Giddensi sõnastatud kolmandat teed, mis hakkas praktikasse rakenduma 1990. aastate keskpaigas, põhiliselt seoses Suurbritannia toonase peaministri Tony Blairi poliitikaga ning võttis hiljem maad ka näiteks Rootsis, Soomes ja Saksamaal.

Salminen, Ari ; Ikola-Norrbacka, Rinna. Korruptio eettisenä ongelmana poliittis-hallinnollisessa järjestelmässä // Hallinnon Tutkimus. Vsk. 29 (2010), nro. 3, s. 195-207.

Artikkel käsitleb administratiivse korruptsiooni eetilist probleemi kontseptuaalsest (korruptsiooni erinevad vormid ja ulatus, korruptsiooni vastu võitlemise vahendid) ning empiirilisest aspektist. Empiiriliseks aluseks on kaks Soomes tehtud uuringut: (1) Soome kodanike suhtumine avalikus halduses ilmnunud ebaeetilisse käitumisse (2008) ja (2) avalikud debatid valimiste rahastamise küsimustes.

Hyytinen, Ari ; Toivanen, Otto. Tutkimuksen hyödyntäminen poliittisessa päätöksenteossa // Kansantaloudellinen aikakauskirja. Vsk. 106 (2010), nro. 4, s. 426-436.

Artiklis arutletakse selle üle, kuidas teadustöid ja teadlasi saaks või tuleks kasutada poliitiliste otsuste tegemisel. Suurem tähelepanu on pööratud majandusteadlaste ja majanduspoliitika valdkonna otsustajate vastastikusele mõjule.

Karjalainen, Maija. Kuntatason suora demokratia Suomessa – kuollut kirjain vai toimiva käytäntö? // Poliitikka. Vsk. 52 (2010), nro. 4, s. 321-326.

Artiklis on vaatluse all kohaliku tasandi vahetu demokraatia instituudid. Lähemalt käsitletakse kohalikku rahvaalgatust ja rahvahääletust Soomes.

MAAILMAPOLIITIKA

Birnbaum, Norman. American progressivism and the Obama presidency // The Political Quarterly. Vol. 81 (2010), no. 4, p. 471-483.

Artiklis käsitletakse Ameerika progressivismi (sünonüüm euroopalikule sotsiaaldemokraatiale) president Barack Obama tegevuste võtmes. Autori sõnul on veel vara teha järeldusi Obama presidendiaja kohta, kuid on võimalik paigutada teda ajalooliselt, arvestades näiteks tema tegevust kriisidest väljumiseks. Obama kaks peamist algatust on tervishoiureform ja finantsregulatsioonid, samas puuduvad algatused Ameerika sotsiaalseks ülesehitamiseks. Ometi on Obama valitsemisajal Ameerika elatustase reaalselg vähenemise tõttu langenud ja ebavõrdsus kasvanud ning seda niisama palju kui viimase 40 aasta jooksul. See võib mõjutada Obama tagasivalimist 2012. aastal.

Clinton, Hillary Rodham. Leading through civilian power. Redefining American diplomacy and development // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 6, p. 13-24.

USA välisministri arvates tingivad globaalprobleemid (vägivaldne ekstremism, kliimaküsimused, vaesus) kollektiivseid lahendusi, olgugi, et võim maailmas hajub aina enam. Probleemide lahendamisel on vajalik kasutada nutikat võimu (ingl *smart power*), mille elluviimine eeldab nii tugevat diplomaatide kaadrit kui ka organisatsioonide ja isikute kaasamist globaalprobleemide lahendamisse. Välispoliitilises tegevuses tuleb lähtuda strateegilistest eesmärkidest, teha otsuseid vaid tõendusmaterjali põhjal ning kriitilistest vajadustest lähtuvalt, veendudes, et investeeringud toovad tagasi.

Fravel, M. Taylor. International relations theory and China's rise: assessing China's potential for territorial expansion // *International Studies Review*. Vol. 12 (2010), no. 4, p. 505-532.

Artikkel käsitleb Hiina potentsiaali territoriaalseks ekspansiooniks. Teemaga jätkatakse juba paljude poliitikute ja teadlaste tõstatatud küsimust, kas Hiina kui suurriigi osatähtsuse kasv on rahumeelne või vägivaldne. Eesmärk on leida vastus küsimusele, kas Hiina saab territoriaalsest ekspansioonist kasu. Toetudes rahvusvaheliste suhete teooriale, jõuab autor järeldusele, et potentsiaalne kasu on piiratud ning Hiina tõus põhineb vastastikusel majanduslikul sõltuvusel.

Riedel, Bruce. The Mideast after Iran gets the bomb // *Current History*. Vol. 109 (2010), no. 731, p. 370-375.

Artiklis otsitakse vastust küsimusele, milliseks muutub Lähis-Ida pärast seda, kui Iraanist saab tuumariik. Autori arvates leiab see aset ilmselt vähem kui viie aasta jooksul. Tuumarelvade omamine suurendab Iraani enesekindlust, mis tähendab suuremat enesekehtestamist ja riskivalmidust rahvusvahelistes suhetes. Tuumarelvade omamisega püüab Iraan vähendada USA mõjujõudu piirkonnas, ähvardada Pärsia lahe väikeriike Araabia Ühendemiraate (Abu Dhabi) ja Bahreini ning suurendada radikaalsete rühmituste Hezbollah ja Hamas mõju. Need ja paljud teised sammud suurendavad ebastabiilsust piirkonnas ning autori arvates tuleb USA-l astuda samme stabiilsuse suurendamiseks, näiteks katta teised Araabia riigid nn tuumarelvade vihmavarjuga.

Szabo, Stephen F. Welcome to the post-western World // *Current History*. Vol. 110 (2011), no. 732, p. 9-13.

Artiklis käsitletakse finantskriisi järgset aega globaliseerumise aspektist. Kui majanduskasvu aastatel levis seisukoht, et heaolu on tugevam kui rahvuslus, siis pärast finantskriisi tulevad selgelt esile üleilmastumise varjuküljed (ebademokraatlike riikide, nt Venemaa ja Hiina tõus, parempoolse populismi kasv, globaliseerumisvastaste liikumiste laienemine Euroopas, tugevnenud võitlus loodusvarade pärast, USA kapseldumine riigisisestesse probleemidesse jne). Autori arvates on julgolekupoliitika võti see, milline süsteem asendab Teise maailmasõja järgset USA keskset süsteemi. Nüüd on selge, et läänekesksele süsteemile on tulemas kiire lõpp ning tõusvad riigid – Hiina, Brasiilia, India, Türgi ja Lõuna-Aafrika – soovivad ümberkorraldusi üleilmses julgolekupoliitikas.

In the balance // *Economist*. Vol. 397 (2010), no. 8711, special section, p. 11-12.

Artiklis käsitletakse Hiina välissuhteid teiste Aasia riikidega. Hiina kasvava mõju ja majandusliku võimu tõttu on teised selle regiooni riigid, nagu India ja Jaapan, suurendanud oma sõjalisi kulutusi, tihendanud omavahelist koostööd ja üritanud

parandada suhteid USAga. Mitme Aasia riigi suhtumine Hiinasse on kahetine: nad on vastu Hiina ülemvõimule, aga samas soovivad jätkata kaubandussuhteid, sest nende rikkus sõltub Hiinast, julgeolek aga Ameerika Ühendriikidest.

Niemeläinen, Johannes ; Mikkonen, Juha. Minne menet Kanada? // Kanava. Vsk. 38 (2010), nro. 8, s. 14-18.

Artiklis käsitletakse Kanada poliitilist ja majanduslikku olukorda. Kanadas on viimastel aastatel võimul olnud vähemusvalitsus ning paljuski selle tõttu on õnnestunud säilitada riigi mõõdukas ja stabiilne areng. Majanduslikult on Kanada maailma majanduskriisist väljunud paremini kui ükski teine rikastest G8 riikidest.

A smaller welcome mat // The Economist. Vol. 397 (2010), no. 8713, p. 91.

Artiklis on vaatluse all Kanada immigratsioonipoliitika. Kanada on meelsasti immigrante vastu võtnud alates 1972. aastast, kui Liberaalse Partei juhitud valitsus kuulutas multikulturalismi Kanada ametlikuks poliitikaks. Praegune Konservatiivse Partei moodustatud valitsus eesotsas peaminister Stephen Harperiga on teinud mitmeid katseid piirata immigratsiooni. Samuti käsitletakse artiklis Euroopa immigratsioonipoliitikat ja piiramatu immigratsiooni ohtusid.

KAITSE- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA

Fuhrmann, Matthew ; Kreps, Sarah E. Targeting nuclear programs in war and peace: a quantitative empirical analysis, 1941–2000 // Journal of Conflict Resolution. Vol. 65 (2010), no. 6, p. 831-859.

Statistilisele analüüsile toetudes ning uusi andmeid kasutades käsitletakse artiklis juhtumeid, kui riigid on rünnanud või kaalunud tõsiselt teise riigi tuumaenergia infrastruktuuri ründamist. Vaatluse all on aastad 1941–2000. Autorid jõuavad järeldusele, et rünnakust ei olda valmis loobuma ka võimaliku sõjalise vastulöögi või rahvusvahelise hukkamõistu korral. Riigid on valmis kandma rünnakuga seotud märkimisväärsed rahalisi kulusid, seda eelkõige juhul, kui ollakse veendunud, et teise riigi tuumarelvad on oht nende julgeolekule.

VENEMAA

Medvedev, Dmitry. Priority tasks for Russian diplomacy: protection of national interest and assistance to Russia's full-scale modernization // International Affairs. Vol. 56 (2010), no. 5, p. 13-22.

Venemaa president käsitles oma 12. juulil 2010 peetud kõnes Venemaa diplomaatidele ja alalistele esindajatele rahvusvahelistes organisatsioonides Venemaa diplomaatia ülesandeid, mis kaitsevad rahvuslikke huve ning aitavad kaasa riigi majanduslikule, sotsiaalsele ja osaliselt ka poliitilisele moderniseerimisele. Selles tegevuses tuleb olla pragmaatiline, st näha võimalusi, mis aitavad kaitsta Venemaa huve. Venemaa peab oma partneriteks eelkõige Saksamaad, Prantsusmaad, Itaaliat, Euroopa Liitu üldiselt ja Ameerika Ühendriike.

Solovyev, Eduard. A deficit of „soft power”: Russian policy in the post-soviet space // International Affairs. Vol. 56 (2010), no. 5, p. 97-107.

Artiklis analüüsitakse Venemaa suhteid Sõltumatute Riikide Ühendusega (SRÜ) energiapoliitika kaudu. Märgitakse, et nafta, maagaas, elektroenergeetika ja tuumatööstus moodustavad Venemaa praeguse majanduse tuumiku ning muudavad Venemaa mõjukaks tegijaks rahvusvahelisel areenil. Samal ajal on energiaküsimused tõsiste konfliktide allikas. Nii näiteks soovivad Hiina, USA ja mõned Euroopa Liidu liikmesriigid saada otsest juurdepääsu Kesk-Aasia nafta- ja gaasimaardlatele. Oma staatuse säilitamine ja laiendamine energiariigina on tihedalt seotud Venemaa võimega tugevdada oma positsiooni naaberriikides, eelkõige Kaukaasias ja Kesk-Aasias.

MAJANDUSPOLIITIKA

Abbott, Pamela ; Wallace, Claire. Explaining economic and social transformations in post-soviet Russia, Ukraine and Belarus // European Societies. Vol. 12 (2010), no. 5, p. 653-674.

Artikkel analüüsib Nõukogude Liidu majandusliku kokkuvarisemise mõju tavainimestele Venemaal, Ukrainas ja Valgevenes, kasutades andmeid nii kvantitatiivsetest kui ka kvalitatiivsetest uuringutest. Kvalitatiivuuringu käigus küsitleti 2001. aastal kolmes riigis 8400 inimest, intervjuud tehti 2002. aastal. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et kollapsi tagajärjel halvenes leibkondade materiaalne olukord, kuid see mõjutas palju ka sotsiaalset integratsiooni ja sotsiaalset ühtekuuluvust ning inimeste võimet võtta kontroll oma elu üle enda kätte.

Karilaid, Ivo ; Talpsepp, Tõnn. Can policy improve liquidity during a financial crisis? // Baltic Journal of Economics. Vol. 10 (2010), no. 2, p. 5-26.

Artiklis käsitletakse likviidsuspositsiooni arengut ja määravaid tegureid finantssektoris Balti-Skandinaavia piirkonnas viimase finantskriisi ajal, analüüsides fiskaal- ja rahapoliitika mõju likviidsusprobleemidele. Tulemused vastavad väikese avatud majanduse kohta käivatele teoreetilistele seisukohtadele. Muutused intressimäärades, SKTs ja rahamassis olid suhteliselt kiired, mis tähendab, et LM kõvera tõusev ala oli lühem teoorias märgitust. Turg reageeris kiiresti ja üheaegselt ning aeglaseks ümberstruktureerimiseks ei olnud aega, seega oli likviidsusvajadus tavalisest suurem.

Kattai, Rasmus. Estonia's potential growth revisited // Baltic Journal of Economics. Vol. 10 (2010), no. 2, p. 63-78.

Artiklis on vaatluse all Eesti toodangustatistika, sest selle arvutamises on viimase kuue aasta jooksul toimunud muutused. Aastatel 1997–2009 oli aasta keskmine kasv 6% ringis, samas kui aastate jooksul ilmnedid suured erinevused: -8% 1999. aastal kuni +8% 2007. aastal. Mudelarvutused näitavad, et kasvutempo langeb 4–5%ni lähima viie aasta jooksul. Seda juhul, kui ei ilmne majandust mõjutavad täiendavad šokid.

Melnick, Rafi ; Eldor, Rafi. Small investment and large returns: terrorism, media and the economy // European Economic Review. Vol. 54 (2010), no. 8, p. 963-973.

Artikkel uurib, kuidas avaldab terrorismi kajastamine meedias mõju majandusele. Kasutatakse unikaalseid andmeid Iisraeli ajaleheartiklitest, kus puudutati 2002. aasta terroristlike rünnakuid ning mõõdetakse nende toimet Tel Avivi väärtpaperibörsile, kasutades ökonomeetrilist meetodit. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et ajaleheülevaade (oluline on seejuures artiklite paigutus, fotode kasutamine, pealkirjad ja nende suurus jt tegurid) on tähtis kanal, mille kaudu terrorism avaldab majandusele kahjulikku mõju.

Naylor, Rosamond L. ; Falcon, Walter P. Food security in an era of economic volatility // Population and Development Review. Vol. 36 (2010), no. 4, p. 693-723. Artikli eesmärk on tuua välja toiduainete hiljutise hinnatõusu olemused ja põhjused ning otsida vastust küsimusele, kuidas mõjutavad ebapüsivad hinnad toiduainetega kindlustatust madala sissetulekuga riikide eri elanikkonnagruppides. Vaatluse all on maailma olulisemate teraviljade (mais, nisu, riis) ja bensiini hinnamuutused aastatel 2005–2010. Neil aastatel mõjutasid toiduhindu põhiliselt makropoliitika, vahetuskursid ja bensiinihind.

Shibin Sheng ; Kevin Zheng Zhou ; Julie Juan Li. The effects of business and political ties on firm performance: evidence from China // Journal of Marketing. Vol. 75 (2011), no. 1, p. 1-15.

Artikkel analüüsib ettevõtete majanduslikke ja poliitilisi sidemeid Hiinas, aluseks 241 ettevõtte tehtud uuring. Analüüsist järeldub, et majanduslikud sidemed omavad poliitilistest sidemetest tugevamat mõju ettevõtte tegevusele ning nii majanduslike kui ka poliitiliste sidemete mõju on omakorda institutsionaalsest ja turukeskkonnast. Majandussidemed on kasulikud siis, kui õiguslik keskkond on ebaefektiivne ja tehnoloogia muutub kiiresti ning poliitilised sidemed on suurema mõjuga juhul, kui üldine toetus valitsusele on madal ja tehnoloogiline areng on rahulik.

van der Cruysen, Carin A. B. ; Eijffinger, Sylvester C. W. ; Hoogduin, Lex H. Optimal central bank transparency // Journal of International Money and Finance. Vol. 29 (2010), no. 8, p. 1482-1507.

Artikkel otsib vastust küsimusele, kas keskpangad peaksid olema senisest läbipaistvamad. Autorid jõuavad järeldusele, et keskpankade läbipaistvuses on olemas optimaalne tase. Kuni selleni on läbipaistvus soovitatav, sest see aitab paremini ette näha erasektori inflatsiooni. Kui läbipaistvus ületab optimaalset taset, võivad inimesed sattuda segadusse suurest hulgast informatsioonist või suhtuda inflatsiooni ennustustesse liigse tõsidusega, arvestamata selle tingimuslikkust.

Walker, Douglas M. ; Jackson, John D. The effect of legalized gambling of state government revenue // Contemporary Economic Policy. Vol. 29 (2011), no. 1, p. 101-114.

Artiklis antakse ülevaade hasartmängutööstusest 50 USA osariigis ning selle mõjust osariigi tuludele aastatest 1985–2000. Järeldustes märgitakse, et kui loteriid ja hobuste võiduajamised kalduvad tulusid suurendama, siis kasiinod ja koerte võiduajamised just vähendavad neid.

Faris, Stephan. What Torino can teach Cleveland // Time. Vol. 176 (2010), no. 24, p. 49-50.

Artiklis käsitletakse, kuidas Torino arendati vanast tööstuslinnast paljude moodsate äriettevõtete keskuseks ja mida teistel endistel rasketööstuslinnadel nagu Cleveland oleks sealt eeskujuks võtta. Pärast tööstuse kollapsit tehtud õiged arengusammud, nagu investeringud innovatsiooni, laienemine rahvusvahelistele turgudele, uute ärisektorite (toit ja turism) ülesehitamine on teinud Torinost Itaalia kõige dünaamilisema linna.

Halper, Mark. Norway's power push // Time. Vol. 176 (2010), no. 24, p. 47-48.

Artiklis käsitletakse osmoosi kasutamist elektrienergia tootmiseks. Artikli autor selgitab, kuidas osmootse protsessi jõul soolase ja magevee segunemisel elektrit saadakse. Norra riigile kuuluva elektrifirma Statkraft osmootse energia üksuse juhi arvates oleks maailmas osmootset potentsiaali toota umbes pool ELi tarbitavast elektrienergiast.

Honkatukia, Juha. Asevelvollisuuden kansantaloudelliset vaikutukset //

Kansantaloudellinen aikakauskirja. Vsk. 106 (2010), nro. 4, s. 418-425.

Artiklis käsitletakse Soome sõjaväekohustust ja kaitsekulutusi rahvamajanduslikust aspektist. Esitatud on kolm valikuvõimalust kaitsevõime arendamiseks, neist kaks põhinevad olemasoleva kohustusliku ajateenistuse süsteemis teenistusaja muutmisel ja kolmas palgaarmeele siirdumisel. Artiklis võrreldakse kaitsekulutusi nende kolme stsenaariumi korral.

Kivimäki, Antti. Liuskekaasu sekoitti energiapelin // Ulkopolitiikka. Vsk. 47 (2010), nro. 4, s. 25-28.

Artiklis käsitletakse maagaasituru jõujoonte muutumist seoses kildagaasi kasutuselevõttuga. Kildagaasi taolised uued energiaallikad võivad vähendada Euroopa riikide energiasõltuvust Venemaast.

Lappalainen, Tuomo. Isännätön maa // Suomen Kuvalehti. Vsk. 94 (2010), nro. 46, s. 20-23.

Artiklis käsitletakse maa-aluse omandi õigust Soomes. Välismaiste kaevandusfirmade jõuline tulek Soome on levitanud kartust, et Soome vallutatakse altpoolt. Soome parlamendis arutusel olev kaevandusseadus on paljastanud rahvasaadikutele, et Soome seadustes on selles osas suur lünk, sest kusagil ei ole selgelt määratletud, kelle oma on maa sügaval allpool maapinda.

Mayer, Catherine. This is the house that Ireland built // Time. Vol. 176 (2010), no. 24, p. 28-31.

Artiklis on vaatluse all Iirimaa majandustingimused. Antakse ülevaade 1990ndate ja 2000ndate kinnisvaramullist, kollapsist, mis viis tõsise majanduskriisini.

More millionaires than Australians // Economist. Vol. 398 (2011), no. 8717, special section p. 4-7.

Artiklis on vaatluse all inimesed, kellel on vara rohkem kui ühe miljoni dollari eest. Ainult 16% rikkastest inimestest on oma varanduse pärinud, peaaegu pooled miljonäridest on ettevõtjad, kes on ise oma äri alustanud. Üks protsent kõige rikkamatest

täiskasvanutest kontrollib 43% maailma varadest ja 10% rikkaimatest kontrollib 83%. Artiklis arutletakse ka selle üle, millist mõju avaldab maailma finantskriis rikkusele.

Perry, Alex. Land of hope // Time. Vol. 176 (2010), no. 24, p. 38-43.

Artiklis on vaatluse all tehnoloogilised uuendused, mis aitavad parandada Aafrika kõrbepiirkondade arenguriikide majanduslikke ja sotsiaalseid tingimusi. Kirjeldatakse, kuidas kliimamuutused on põhjustanud kõrbealade laienemist. Antakse ka ülevaade projektidest Aafrika põllumaa taastamiseks.

Poutvaara, Panu. Asevelvollisuuden taloudelliset vaikutukset // Kansantaloudellinen aikakauskirja. Vsk. 106 (2010), nro. 4, s. 413-417.

Artiklis käsitletakse sõjaväekohustuse majanduslikke mõjusid. Uuringu kohaselt, kus vaadeldi sõjaväekohustuse seost majanduskasvuga OECD riikides 1960–2000, on negatiivne kasvumõju seda halvem, mida suurem osa tööealisest elanikkonnast peab läbima ajateenistuse ja mida pikem on keskmine ajateenistuse kestus. Kaitsekulutuste osatähtsusel sisemajanduse kogutoodangust ei ole majanduskasvule statistiliselt erilist mõju.

Vartianen, Juhana. Kruunu pärjää omillaan // Ulkopoliitikka. Vsk. 47 (2010), nro. 3, s. 30-32.

Artiklis on vaatluse all Rootsi majanduspoliitika, täpsemalt eurota toimetulek. Autor väidab, et hea majanduspoliitikaga on selline olukord võimalik ning arvestades euroala probleeme ka igati mõistlik. Autor mõnab siiski, et kuulumine eurosooni aitaks ilmselt kaasa väliskaubanduse elavnemisele. Kui Soomes lähtuti eurosooni astumisel eelkõige selle sammu kasust oma rahvale, siis Rootsis on euro puhul oluline eelkõige üldpoliitiline aspekt, milles tähtsat rolli mängib rahapoliitiline iseseisvus. Samas on Rootsis levimas seisukoht, et eurosooni mittekuulumine võib tähendada kõrvalejäämist ka otsuste tegemisest Euroopas.

RAHVASTIKUPOLIITIKA

Eberstadt, Nicholas. The demographic future // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 6, p. 54-64.

Artikkel käsitleb demograafilisi trende maailmas 2030. aastal. Autori arvates siseneb maailmamajandus pärast rasket kriisi pikaajalisse ja püsivasse kasvuperioodi, kuid tõus on aeglasem, eelkõige demograafilise arengu tõttu – tööjõu aeglasem kasv, rahvastiku vananemine, mis on seotud nii parema tervise kui ka väiksema sündivusega. Samas peaks tööjõud olema ühelt poolt tervem, teiselt poolt haritum, mis peaks tõstma töö keskmist tootlikkust. Autor iseloomustab rahvastikuprotsesse lähima kahekümne aasta jooksul maailmamajandust enim mõjutavates piirkondades – Hiina, India, Jaapan, Venemaa, Lääne-Euroopa ja Ameerika Ühendriigid.

Howe, Neil ; Jackson, Richard. Global aging and the crisis of the 2020s // Current History. Vol. 110 (2011), no. 732, p. 20-25.

Artiklis vaadeldakse rahvastikuprotsesse maailmas, nentides, et 2020. aastaks leiab aset rahvastiku vähenemine ning vananemine, mis avaldab sügavat mõju majanduskasvule, elatustasemele ja maailmakorra arengule. Mainitud negatiivsed trendid ähvardavad kahjustada mitmete arenenud riikide võimet säilitada üleilmne julgeolek (nt Jaapan või Saksamaa), sest need mõjutavad nii rahvaarvu kui ka SKTd, st julgeoleku tagamiseks vajalikke inim- ja materiaalseid ressursse. Samas jäävad mitmed piirkonnad eriti noorteks, nt Musta Aafrika rahvastik, aga ka Afganistan, Palestiina alad, Somaalia, Sudaan, Jeemen.

RAHVUSPOLIITIKA

Brett, Judith ; Moran, Anthony. Cosmopolitan nationalism: ordinary people making sense of diversity // Nations and Nationalism. Vol. 17 (2011), no. 1, p. 188-206. Artikkel käsitleb ühelt poolt austraallaste natsionalismi ja teiselt poolt nende arusaamist kultuurilisest mitmekesisusest kui igapäevaelu rikastavast nähtusest. Autorite arvates väljendab seda kõige paremi termin „kosmopoliitne rahvuslus”. See tähistab nähtust, kus on ületatud natsionalismi ja kultuuriliste erisuste vaheline vastasseis. Uuringud näitavad, et just seda väärtustatakse Austraalia puhul enim.

Herda, Daniel. How many immigrants? Foreign-born population innumeracy in Europe // Public Opinion Quarterly. Vol. 74 (2010), no. 4, p. 674-695. Artikkel algab tõdemusega, et inimesed tajuvad immigrantide ja vähemusrahvuste arvu tihti tegelikkusest märksa suuremana. Autori väitel on seda nähtust, millel võib ometi olla mõju gruppidevahelistele suhetele, vähe uuritud. Tuginedes 2002. aasta Euroopa sotsiaaluuringule, analüüsib autor selle nähtuse olemasolu ja ulatust 21 Euroopa riigis (lähinaabritest on esindatud Soome). Suurim vahe immigrantide tegeliku ja hinnangulise suuruse vahel ilmneb Itaalias (736,8%), Poolas (671,9%), Ungaris (538,7%), väikseim Luksemburgis (115,5%), Šveitsis (119,3%) ja Saksamaal (153,1%). Nähtuse väljaselgitamisel eristab autor kognitiivset ja emotsionaalset arvutusoskuse puudumist.

HARIDUSPOLIITIKA

Kirjavainen, Tanja. Koulutusjärjestelmän taloudellisuuden ja tehokkuuden arviointi // Hallinnon Tutkimus. Vsk. 29 (2010), nro. 4, s. 325-336. Artikkel käsitleb haridusinstituutsioonide efektiivsuse ja tootlikkuse kasvu mõõtmist. Esitatakse nii üldmetodoloogilised seisukohad kui ka empiirilised andmed haridusinstituutsioonide kulutuste ja efektiivsuse kohta. Soome andmeid võrreldakse teiste OECD riikide vastavate andmetega.

SOTSIAALPOLIITIKA

Krieger, Tim ; Meierrieks, Daniel. Terrorism in the worlds of welfare capitalism // Journal of Conflict Resolution. Vol. 65 (2010), no. 6, p. 902-939.

Artiklis vaadeldakse sotsiaalpoliitika mõju kodumaisele terrorismile 15 Lääne-Euroopa riigis aastatel 1980–2003. Autorid jõuavad järeldusele, et rohkem raha tervishoiule, töötushüvitistele ja aktiivsetele tööturumeetmetele vähendab tunduvalt kodumaist terrorismi, samas kui näiteks suurematel kuludel riiklikku elamumajandusse sellist mõju ei ole.

Skivenes, Marit. Judging the child's best interests // Acta Sociologica. Vol. 53 (2010), no. 4, p. 339-353.

Kasutades ratsionaalse argumentatsiooni teooriat, käsitleb autor põhimõtet „parim laste huvides” kui otsuste tegemise peamist kriteeriumit. Aluseks on Norra kõrgeima apellatsioonikohtu lapsendamisotsuste analüüs. Kolmest juhtumist kahe puhul ei vastanud otsused ratsionaalse argumentatsiooni standarditele ning kohtunikud langetasid otsused oma subjektiivsetest eelistustest lähtudes. Autori arvates on need järeldused demokraatlikust vaatepunktist problemaatilised ning näitavad, et otsused ja sekkumised ei ole ratsionaalsed ega ka legitiimsed.

Stefansen, Kari ; Skogen, Ketil. Selective identification, quiet distancing: understanding the working-class response to the Nordic daycare model // The Sociological Review. Vol. 58 (2010), no. 4, p. 587-603.

Artikkel puudutab laste päevahoiu kasutamist, mis on Norras viimase viie-kuue aasta jooksul, eriti töölistest vanemate puhul, palju kasvanud. See on aset leidnud vaatamata tööliklassi hulgast pärit vanemate traditsioonilisele vastumeelsusele kasutada päevahoidu. Selgitamaks sellist käitumist, kasutatakse uurimuses taustaks ka keskklassist pärinevate vanemate andmeid. Autorid jõuavad järeldusele, et tööliklassi hulgast pärinevate vanemate suhtumist ja sellele vastavat käitumist iseloomustab ühelt poolt osalemine ja samastumine, teiselt poolt distantseerumine ja separatism.

Ikävalko, Elina. Taistelu tiedosta: tasa-arvolain uudistus vuosituhannen vaihteessa // Naistutkimus. Vsk. 23 (2010), nro. 4, s. 58-61.

Artiklis käsitletakse Soome soolise võrdõiguslikkuse seaduse põhjalikku uuendamist aastatuhande vahetusel. Lähema vaatluse all on tööturuorganisatsioonide roll selle seaduseelnõu ettevalmistamisel.

The U-bend of life // The Economist. Vol. 397 (2010), no. 8713, p. 33-36.

Artiklis käsitletakse, kuidas õnnetunne muutub vastavalt vanuse muutumisele ja miks pärast keskiga on inimesed vanemaks saades õnnelikumad. Uuringu järgi nooruse õnnetunne väheneb ja on kõige madalamas seisus 46 aasta vanuses ning siis hakkab jälle suurenema. Võimalikud põhjused võivad olla vanemaealiste paremad oskused konfliktide lahendamisel, parem kontroll emotsioonide üle ja suurem tahe oma tugevaid külgi ja puudusi aktsepteerida.

SOTSIAALNE STRUKTUUR

Nugin, Raili ; Onken, Eva-Clarita. Defining success in a changing society: self-

evaluation and social reflections of a coming elite in the Baltic states // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 4, p. 449-471.

Artikkel vaatlleb, kuidas käsitlevad edu aastatel 1970–1978 sündinud inimesed – need, kes olid üleminekuperioodil teismelised. Intervjuude tegemise ajaks 2005. aastal olid intervjuueeritavad u 30-aastased ning nad moodustasid Eesti ja Läti tulevase eliidi. Neid on nimetatud varasemas sotsioloogilises kirjanduses ka võitjate põlvkonnaks. Intervjuu käigus tuli küsitletutel hinnata isikliku ja tööelu tulemuslikkust, samuti huvitas uurijaid, kuidas kattub nende edu määratlus sotsiaalse normiga. Autorid jõuavad järeldusele, et vaadeldav grupp käsitleb edu üsna postmaterialistlikul viisil, rõhutades selliseid kriteeriume nagu eneseteostus, eneseväljendus, intellektuaalne autonoomia, sotsiaalne iseseisvus.

TÖÖTURUPOLIITIKA

Breidahl, Karen Nielsen ; Clement, Sanne Lund. Does active labour market policy have an impact on social marginalization? // Social Policy & Administration. Vol. 44 (2010), no. 7, p. 845-864.

Artikkel püüab leida seoseid aktiivse tööturupoliitika ja sotsiaalse marginaliseerumise vahel, pöörates erilist tähelepanu pikaajalistele sotsiaalse abi saajatele. Aluseks on Taani 2007. aasta töötute uuring. Analüüs näitas, et puudub korrelatsioon aktiivse tööturupoliitika ja sotsiaalse marginaliseerumise indikaatorite vahel. Samuti analüüsiti, kuidas hindavad vastajad aktiivse tööturupoliitika meetmete mõju enesehinnangule. Pilt oli suhteliselt segane: mõnede avaldasid need positiivset, teatud osale neutraalset ning osale ka negatiivset mõju.

Gabriel, Yiannis ; Gray, David E. ; Goregaokar, Harshita. Temporary derailment or the end of the line? Managers coping with unemployment at 50 // Organization Studies. Vol. 31 (2010), no. 12, p. 1687-1712.

Artikkel käsitleb töötuks jäänud 50ndates aastates juhtide ja spetsialistide toimetulekut majanduskriisiga 2008. aastal. Analüüsi tulemusena joonistub välja kolm gruppi: (1) need, kes töökaotust vaatllevad kui ajutist olukorda; (2) need, kelle jaoks on töökoha kaotuse näol tegemist julma ja ebaõiglase sündmusega, mis on viinud töötü n-õ rea lõppu; (3) need, kelle jaoks on töökaotus millegi püsiva katkemine, kuid kus ei ole kohta ahastusel, iseenda süüdistamisel ega teiste mahategemisel.

SOO-UURINGUD

Fain, James R. Breaking the glass ceiling: slow progress ahead // Contemporary Economic Policy. Vol. 29 (2011), no. 1, p. 56-66.

Artiklis analüüsitakse naistippjuhtide osakaalu muutumist USA suurkorporatsioonides. Autor vaatlleb ettevõtteid, kus algselt olid juhtideks vaid mehed ning väidab, et kui selline firma muudab oma organisatsioonikäitumist ja hakkab võtma tööle nais- ja meesjuhte võrdselt ning ka kohtleb neid võrdselt, siis sooline koosseis aja jooksul muutub.

Kasutades matemaatilist meetodit, tuletab autor võrrandi, mis aitab välja selgitada, kui

kiirelt toimuvad muutused. Võrreldes tippjuhtide soolise koosseisuga toimuvad muutused madala taseme juhtide koosseisus kiiremini.

Krook, Mona Lena. Women's representation in parliament: a qualitative comparative analysis // Political Studies. Vol. 58 (2010), no. 5, p. 886-908.

Artikkel algab tõdemusega, et ehkki naised moodustavad üle poole maailma rahvastikust, on nende osakaal maailma parlamentides keskmiselt vaid 18%. Selgelt tulevad ilmsiks riikidevahelised erinevused: nt kui Rwandas ja Rootsis on naiste ja meeste osakaal peaaegu ühesugune, siis Belizes ja Saudi-Araabias ei ole parlamendisaadikute hulgas ühtki naist. Artikkel käsitlebki riikidevahelisi erinevusi naiste esindatuses parlamentides ning selle seoseid poliitiliste, sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste faktoritega.

Richardson, Diane. Youth masculinities: compelling male heterosexuality // The British Journal of Sociology. Vol. 61 (2010), no. 4, p. 737-756.

Artiklis on vaatluse all heteroseksuaalsuse ja mehelikkuse seosed. Põhiküsimus on, mis motiveerib noori mehi astuma heteroseksuaalsetesse suhetesse ja mida võib neile tähendada seksuaalsuhete puudumine. Andmed pärinevad Kirde-Inglismaalt, analüüsitakse tööliklassi kogukonnaga tihedalt seotud noorte kultuurilisi ja sotsiaalseid hoiakuid seksuaalsuse ja seksuaalse käitumise suhtes. Autor jõuab järeldusele, et heteroseksuaalsus on kriitilise tähtsusega noorte mehelikkuse kujunemisel.

Schreiber, Ronnee. Who speaks for women? Print media portrayals of feminist and conservative women's advocacy // Political Communication. Vol. 27 (2010), no. 4, p. 432-452.

Artikli teema on feministide ja konservatiivsete naiste kujutamine trükimeedias. Teema on tingitud feministide väidetest, et meediaväljaanded ei kajasta nende tegemisi ja vaateid piisavalt või loovad neist leheveergudel negatiivse pildi. Konservatiivid süüdistavad aga meediat liberaalsetes kalduvustes. Analüüsi aluseks on Ameerika Ühendriikide suuremad üleriigilised ajalehed, ajavahemik on 14 aastat.

Valentova, Marie ; Zhelyazkova, Nevena. Women's perceptions of consequences of career interruptions due to childcare in Central and Eastern Europe // Journal of Social Policy. Vol. 40 (2011), no. 1, p. 89-112.

Artikkel käsitleb naiste lastehooldusega seotud pause tööelus ning selle mõju edasistele karjäärivõimalustele üleminekul riigisotsialismist demokraatiale ja turumajandusele seitsmes postsotsialistlikus riigis, sh Eesti. Aluseks on 2004. aasta Euroopa sotsiaaluuringu andmed. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et ülemineku aeg avaldas üldjoontes negatiivset mõju naiste töö- ja karjäärivõimalustele, kuid ülemineku mõju eri riikides jäi ühesuguseks.

Warren, Tracey. Work time. Leisure time. On women's temporal and economic well-being in Europe // Community, Work & Family. Vol. 13 (2010), no. 4, p. 365-392.

Artikkel käsitleb naiste heaolu Euroopas, konkreetselt püütakse vastust leida küsimustele, kas naised on ajalisel vähem töötades õnnelikumad ning mida võib vähematest töötundidest tulenev väiksem palk naistele tähendada, eriti neile, kes töötavad madalamatel ametikohtadel. Analüüsi tulemusena jõuab autor järeldusele, et väiksem arv

töötunde toob kaasa naiste rahulolu oma ajaga paljudes riikides. Samal ajal mõjutab osaajaga töötamine madalamatel ametikohtadel töötavate naiste heaolu. Samas tuleb märkida, et ka täisajaga töötamine ei muuda oluliselt nende naiste heaolu.

Wetlesen, Tone Schou. Balancing work and childcare – the legacy of a gender equality experiment // Community, Work & Family. Vol. 13 (2010), no. 4, p. 447-466. Artikkel tugineb Norras 1970. aastatel tehtud eksperimendile, kus intervjueriti mehi ja naisi, kes tegid mõlemad kodutöid ning töötasid osaajaga. Artikli mõte on uurida eksperimendis osalenud perede elu ja kasvamisega seotud mälestusi. Konkreetselt otsitakse vastust küsimusele, kas kodutööde jagamine jätkub ka siis, kui nendest peredest pärit järgmine põlvkond kasvatab oma lapsi. Analüüs näitab, et lapsepõlve mälestused on äärmiselt positiivsed ja järgmine põlvkond jagab oma vanemate egalitaarseid väärtusi. Siiski järgiti osaajaga töötamist ning kodutööde jagamist vaid vähestel juhtudel lühikese aja vältel.

AJAKIRJANDUS

Hopmann, David Nicolas ; Elmelund-Præstekær, Christian ; Levinsen, Klaus. Journalism students: left-wing and politically motivated? // Journalism. Vol. 11 (2010), no. 6, p. 661-674.

Artiklis vaadeldakse Taani ajakirjandusüliõpilaste poliitilisi vaateid ja poliitilist motiveeritust, lähtudes läänemaailmas üldlevinud arusaamast, et poliitilised vaated mõjutavad ajakirjanike tegevust ning et üldiselt on meedia enam vasakule kaldu. Üliõpilaste vaadete analüüs näitas, et suurem osa tudengitest ei olnud õpingute alguses poliitiliselt motiveeritud. Vasakpoolsete vaadetega tudengid on veidi enam motiveeritud, kuid suured erinevused puudusid. Jõutakse järeldusele, et poliitiline motivatsioon ei ole ajakirjandushariduse valikul eriti tähtis.

Refereerinud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu